1000-talet. Från »Häggeslä kyrkiegård och waknhuus» (Brenner) finnas sålunda äldre uppgifter om fem runristade stenar, vilka alla med säkerhet ha utgjort gavelhällar till dylika gravkistor (Vg 21–25). Två av dessa (Vg 21 och 25) äro nu försvunna. Fragment av ytterligare två liknande hällar ha i sen tid påträffats (Vg 26 och Vg 27). Vg 28, som nu är försvunnen, kan möjligen också vara fragment av en sådan gavelhäll. Utseendet av Vg 29, som likaledes är borta, känner man däremot icke. Vg 21 och Vg 22 ha förmodligen tillhört en och samma gravkista, möjligen även Vg 23 och Vg 24. De övriga stenarna låta sig på grund av sitt fragmentariska tillstånd icke lika lätt sammanföras. De runristade stenarna representera sålunda sammanlagt sex à sju olika gravmonument.

21—22. Häggesleds sn, kyrkogården.

Pl. 23.

Litteratur: B 987, L 1580, 1581, T 15. J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 51; O. Celsius, Svenska runstenar (KB F m 60) 1, s. 254; C. G. G. Hilfeling, Resor 1792, s. 8 (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 136; P. A. Säve, Berättelse 1863, s. 134 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 145); G. Stephens, ONRM 1 (1866–67), s. 144, 2 (1867–68), s. 833; C. J. Ljungström, Kinnefjerdings och Kållands härader (1871), s. 55; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 325; H. Wideen, Västsvenska vikingatidsstudier (1955), passim.

Äldre avbildningar: E. Brenner, bläckteckningar 1669 (i KB F m 27, s. 5), renritningar (i KB F l 4 c, s. 31); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 987); Hilfeling, bläckteckning (i a.a.); Liljegren, Runlära, pl. 3; Ljungström a.a.; O. Erlandsson, träsnitt (i T 15).

De båda runstenarna Vg 21 och 22 ha med all sannolikhet tillsammans utgjort gavelhällarna i en gravkista av s.k. Husabytyp. Vg 21 är numera försvunnen, medan Vg 22 ännu finns i behåll. Den står rest på Häggesleds kyrkogård 25 m. VSV om västra ingången till kyrkan. E. Brenner har avbildat stenarna 1669. Teckningarna av dessa jämte Vg 23–25 ha ortsrubriken »Häggeslä kyrkiegård och waknhuus». Detaljerade lokaluppgifter saknas. Vid C. G. G. Hilfelings besök 1792 tycks Vg 21 ha varit borta. Han skriver om Vg 22: »Denne sandsten är obekant förut, står äfven rest vid en graf nära kyrkan i Söder.»

Stenmaterialet i Vg 22 är sandsten. Så har förmodligen också varit fallet med Vg 21 liksom med övriga kisthällar på platsen — Brenner uppger »tälgsten» för samtliga. Vg 22 är 0,58 m. hög och 0,72 m. bred. De ungefärliga dimensionerna på Vg 21 böra ha varit 0,6 × 0,7 m. Inskriften har på både Vg 21 och Vg 22 följt stenens böjda kontur i en u-formig slinga.

Inskrift:

Vg 21 (enligt Brenners teckning):

hulfast × lafþi × stin × ifiʀ ×
5 10 15 20

Vg 22:

kala × faþur × sin × kuþ × . . .
25 30 35

Holmfast[r] lagði sten yfiʀ Kala, faður sinn. Guð ...

»Holmfast lade stenen över Kale, sin fader. Gud ...»

Till läsningen: 10 **f** torde vara felläsning för **g**. 17–20 **ifiʀ** ha av Liljegren utan skäl ändrats till **iftiʀ**. Bst t.h. om hst i 26 **a** är bevarad i kanten av en djup flagring, t.v. om hst är den tydlig. Undre bst i 29 **f** når ej upp till ramlinjen, sannolikt beroende på flagring. I 30 **a** är bst grund t.h. om hst. Nedre delen av hst i 32 **u** är skadad genom flagring. Efter 33 **ʀ** finnas svaga spår av sk (kryss). I 35 **i** är nedre delen skadad genom flagring. På 39 **þ** följer ett tydligt kryss, som näppeligen kan vara lämning efter en runa **a**. Inga skäl tala heller för att inskriftens sista ord varit **kuþan**. I stället bör ordet **kuþ** ha inlett en bön, »Gud hjälpe hans själ» eller liknande. Det av inskriften som icke rymts i gavelhällens runslinga har förmodligen varit åsatt någon annan del av den fullständiga gravvården.

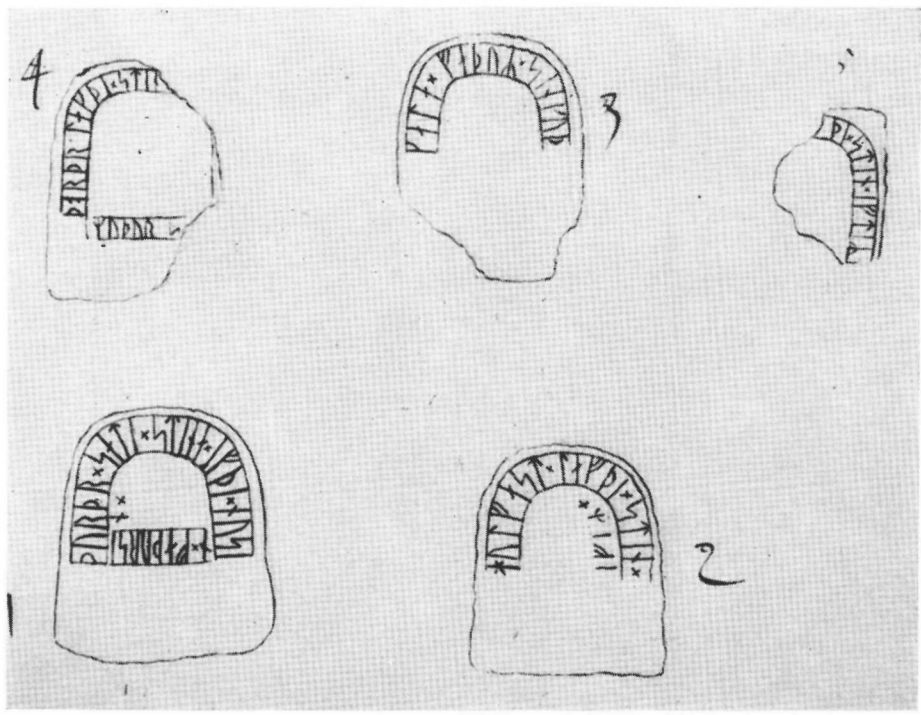

Fig. 30. Vg 21–25. Häggesleds sn, kyrkogården och kyrkan. Efter teckning av Brenner i F m 27.

Om namnet *Holmfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier* (1927), s. 100; om *Kali* se U 102.

De båda gavelhällarna påminna till utseendet mycket om den på ön Berezanj utanför Dnjeprmynningen funna svenska runstenen, beskriven av T. J. Arne i *Fornvännen* 1914, s. 44 f.

23. Häggesleds sn, kyrkogården.

Pl. 24.

Litteratur: B 987, L 1582, T 16. J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 51; O. Celsius, Svenska runstenar (KB F m 60) 1, s. 254; C. G. G. Hilfeling, Resor 1792, s. 8 (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 136; P. A. Säve, Berättelse 1863, s. 134 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 145); C. J. Ljungström, Kinnefjerdings och Kållands härader (1871), s. 54; S. Lindqvist, Den helige Eskils biskopsdöme (ATS 22: 1, 1917), s. 61; N. Beckman i VFT 4: 1 (1920), s. 59; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 325; H. Wideen, Västsvenska vikingatidsstudier (1955), passim.

Äldre avbildningar: E. Brenner, bläckteckning 1669 (i KB F m 27, s. 5), renritning (i KB F l 4 c, s. 31); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och i B 987); Hilfeling, bläckteckning (i a.a.); Ljungström a.a.; O. Erlandsson, träsnitt (i T 16, återgivet i Lindqvist a.a.).

Runstenen, som utgjort gavelhäll i en gravkista av Husabytyp, står nu rest på Häggesleds kyrkogård, 25 m. V om västra ingången till kyrkan. E. Brenner har lokaliserat denna sten jämte Vg 21–22 samt Vg 24–25 till »Häggeslä kyrkiegård och waknhuus» (F l 4 c), vilken uppgift återfinnes hos J. Peringskiöld. Enligt *Bautil* fanns stenen »På Kyrkogården». Detaljerade uppgifter om dess ursprungliga placering saknas.

Sandsten. Höjd 0,60 m., bredd 0,66 m.